

Kooskõlastustabel sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seaduse väljatöötamise kavatsuse (erihooletandeteenuste korralduse ja rahastuse ajakohastamine) juurde, 2022, väljavõte

Märkuse esitaja	Märkuse sisu	Kommentaar märkusele
<p>Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus</p>	<p>Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus (edaspidi Astangu keskus) tervitab sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse üldiseid lähenemise põhimõtteid, muuta süsteem inimese vaates selgemaks.</p> <p>Küll aga juhime Teie tähelepanu järgmistele teemadele seoses pikaajalise kaitstud töö teenusega.</p> <p>Nimelt, pikaajalise kaitstud töö (edaspidi PKT) teenuse lõppemise ja töötamise toetamise teenuse ümberdisainimise juures on oluline silmas pidada, et on suur hulk puuduva töövõimega inimesi, kes ei rakendu kunagi avatud tööturul ja vajavad enda maksimaalseks tõiseks rakendumiseks juhendamist ja toetatud töökeskkonda.</p> <p>Juhime tähelepanu, et Astangu keskuse PKT teenuse klientide seas on inimesed, kes ei saa muid teenuseid ja see on nende jaoks võimalus töötamiseks, sest avatud tööturg ei ole vaimse tervise seisundi ja suure juhendamisevajaduse tõttu võimalik. Seejuures saame öelda, et 4 tundi kuus minimaalseks töötamiseks (nii nagu hetkel on see TTT puhul), ei ole meie hinnangul adekvaatne ja kooskõlas sihtrühma soovidega/vajadustega. Tulevase teenuse disainimisel tuleb arvestada selle teenuse sihtrühma vajadusi, mis annaksid inimesele eesmärgistatud tegevuse ehk töö tegemise võimaluse, mitte töö matkimise kogemuse mõnel tunnil kuus.</p> <p>Praeguse PKT teenuse paindlikkus olla teenusest eemal tervise halvenemise tõttu peaks olema ka tulevases teenuses, sest see annab kindlustunde tegeleda terviseteemadega.</p> <p>Peame oluliseks rõhutada teenuseosutajate vastutust teenuse osutamisel. Kaitstud töö või töötamise toetamise teenuse osutamisel peab ettevõtte/asutus võtma vastutuse kliente toetada töötamisel ja töötamise väärtustamist, mis hõlmab mh seda, et tooted, mida inimene töötamise ajal teeb, on võimalik müüa. Teenuseosutaja peab olema võimeline otsima töödeks allhankeid, ise tooteid turustama, mitte et teenus oleks meelelahutuse pakkumine, vaid väärtustatud ja väärtuslik töö.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Ei ole arvestatud. SHS-s on töötamise toetamise (TT) teenuse puhul inimese minimaalne juhendamine teenuse osutaja poolt 4 tundi kuus, aga see peab vastama inimese tegelikule juhendamisevajadusele. TT teenuse kirjeldus ei ütle, kui suure koormusega inimene peab töötama.</p> <p>Seaduses olemas. SHS-s on teenuselt eemalolek võimalik kuni 2 kuud järjest, kokku 4 kuud aastas.</p> <p>Nõustume kommentaariga. TT teenuse eesmärk on toetada inimest tööle asumisel ja töötamisel.</p>

Märkuse esitaja	Märkuse sisu	Kommentaar märkusele
	<p>Seetõttu on oluline teenuse ümberkorraldamisel teha analüüse ja uuringuid sihtrühma ehk nende inimesi silmas pidades, kellele teenust disainitakse (varasemad tehtud uuringud keskenduvad enamasti riigivaatele). Vaja on aru saada, kes on täpselt selle tulevase teenuse sihtrühm, mis on nende inimeste vajadused ja võimalused maksimaalselt panustada enda võimetekohaselt töötamiseks. Oluline on Astangu keskuse arvates asjaolu, et samamoodi nagu täieliku töövõimega inimesele, annab võimetekohane töö tegemine ka puuduva töövõimega inimesele eesmärgistatud ja väärtusliku tunde. Samamoodi on puuetega inimestel õigus tööle kooskõlas puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikliga 27.</p> <p>Samuti tuleb arvestada, et kuna kõik inimesed ei ela tõmbekeskustes, on oluline läbi mõelda, kuidas neile peab olema teenus kättesaadav ja kes on teenuseosutaja (teenuseosutaja pädevused tegeleda nii sotsiaalsete probleemidega kui ka juhendamisega, tööde leidmise ja turustamisega). Lisaks sellele kutsume üles leidma lahendusi PKT teenuse jätkusuutlikkusele võimalikult kiiresti ja osapooli (nii teenuse osutajad kui saajad) kaasates, sest hetkel oleme punktis, kus selgub, et riigil raha ei ole PKT teenuse jätkamiseks ja teenusesaajatel on ebaselgus ja ebakindlus, mis saab nende töötamise võimalusest. Sealhulgas puudutab see ka neid inimesi, kes saavad täna erihoolekandeteenuseid, kuid kellele selle teenuse raames ei pakuta juhendatud töötamise võimalusi.</p>	<p>Ei ole arvestatud. TT teenuse sihtrühm on psüühilise erivajadusega inimene, kes vajab enne tööle asumist ja töötamise ajal pidevalt toetust ja juhendamist.</p> <p>Ei ole arvestatud. Tulevikus on planeeritud TT teenus liikuma isikukeskse erihoolekande teenusmudeli (ISTE) KOV üksuste korraldusele ja rahastusele, mis toetab teenuse saamise võimaluste suurenemist elukoha lähedal ja vastavalt kogukonna nõudlusele.</p>
<p>MTÜ Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liit</p>	<p>MTÜ Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liit on tänulik, et fookusesse on tõstetud olulised teemad, mida soovitakse parandada. Saame aru, et kõikide pakutud lahenduste realiseerimiseks on riigil vaja leida ressursse juurde väga suures mahus, mis kahjuks tänast majanduslikku olukorda hinnates tundub võimatu. Väga oluline on, et psüühilise erivajadustega inimestele pakutavate teenuste ja toetuse alarahastamist teadvustatakse. Loodetavasti tekivad plaanidele hiljem realistlikud rakenduskavad.</p> <p>5. Töötamise toetamise teenuse muutmine</p> <p>Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liit loeb murelikult, et töötamise teenuse osutamine plaanitakse panna sõltuvusse inimese saadavatest teenustest ja ööpäevaringset teenust saavad isikud ei ole teenusele õigustatud.</p>	<p>Ei ole arvestatud. PKT teenuse piloteerimise käigus saadud andmete tuginedes ei nähtu ööpäevaringse erihooluste teenuse</p>

Märkuse esitaja	Märkuse sisu	Kommentaar märkusele
	<p>Täiskasvanud tööealise inimese jaoks on töö tegemine oluline identiteedi osa ja inimesed loevad seda oma elu tähtsamaks rolliks, mis aitab neil eneseteadvust tõsta, oma puue või haigus tahaplaanile jätta ja ühiskonnas olulises rollis olla. Sõltumata sellest, millist muud erihoolekande teenust ta saab.</p> <p>Ööpäevaringsel teenusel ollakse täna palju ka põhjusel, et ravimite võtmine ja enese eest hoolitsemine ei ole piisav iseseisvaks eluks, aga oskus erinevaid töötegevusi teha on olemas. Ööpäevaringsetel teenustel olevad inimesed on väga edukalt kaasatud avalikul tööturul olevatesse töödesse (kojamehed, KOV-ide haldusbrigaadid, alltöövõttud) ja PKT-l on nad seepärast olnud, sest see on olnud ainuke pakutud võimalus (TT-d ju ööpäevaringsed inimesed pole saanud).</p> <p>Teenuse saamine peab olema sõltuvuses inimese võimetest, mitte pakutavast teenusest. Ainult toetavatele teenustele (tulevikus komponendipõhisele teenusele) seda võimaldades lõigatakse ära ööpäevaringsete teenuste saajatele nende võimalus.</p> <p>Tabelis 5 on välja toodud, et ÖE teenusel saavad 95 inimest täna PKT teenust. See on piisav näide sellest, et selline võimekus on töötamisel olemas. Ei tohi üldistada, et kõik teenusosutajad mängivad töötegemist, vaid see on väga oluline komponent inimese taastumisel.</p> <p>Nt AS HKT kohtumäärusega teenustel tegi lepingulisi töid selle aasta I kvartalil 38% teenuse saajatest.</p> <p>Peamine, mida töötamise teenusel on vaja, pole mitte stipendium ja kohustuslik tööleping ning miinimumpalgale vastav tasu, mis on riigile koormav, vaid on vaja juhendajat, kes inimest abistab, saadab, töökohal toetab. Töötasu saadakse tehtud töö eest käsundus- või töövõtulepingu alusel. Teenuse rahastamise komponentideks peavad olema töötaja töötasu, töökeskuse ruumikulu ja väike bürookulu. Nagu on praegu TT-teenusel. Teenuseosutaja otsib ise töö ja maksab ise tasu kliendile vastavalt väljateenitule.</p> <p>Ega see ei tähenda, et kõik ööpäevaringsed teenuse saajad seda teenust vajaksid vaid spetsialistid hindavad, kas konkreetsele inimesele on seda vaja või mitte.</p>	<p>(ÖE-teenus) inimeste väga edukas avaliku tööturu töödesse kaasamine.</p> <p>ÖE teenuse puhul on muuhulgas teenuse osutaja kohustuseks kujundada isiku tööoskusi ja võimaldama isikule töö tegemise harjutamist.</p> <p>Tulevikus on planeeritud TT teenus liikuma ISTE mudeliga KOV korraldusele ja rahastusele, mis tähendab, et korraldusmudel on teine ja ÖE inimestele eraldi töötamise teenust ei ole. Mis ei takista ÖE inimestel töö tegemist, sh töötamist avatud tööturul kui nad on selleks võimelised.</p>

Märkuse esitaja	Märkuse sisu	Kommentaar märkusele
	<p>Seega me ei nõustu, kui töötamise toetamise teenust osutatakse teise EHT saamise alusel ja see on suletud ÕE teenuse klientide jaoks. Teenuse saamiseks peab olema hinnatud inimese võimekus tööd teha (mitte töötukaasa mõõdikute alusel - osalise või täieliku töövõimetusega, vaid SKA poolt, kes hindab mitut tundi inimene nädalas on võimeline töötama).</p> <p>6. ÕET-eelne teenus</p> <p>Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liit palub kaaluda, kas sellise teenuse loomine on otstarbekas, kui vajadus tuleneb vaid sellest, et inimesed soovivad oma lähedasi rohkem koju võtta. Kui realiseerub nt 100-120 päeva teenuselt puudumise võimalus, siis ei ole eraldi teenust vaja vaid peredel on võimalik oma lähedaste eest ise sagedamini hoolitseda. Praegused IET-PNH teenuse osutajad osutavad paljudele klientidele teenust 30 päeva kuus, mille kliendid ise kinni maksavad.</p> <p>7. SHS § 89 sõnastuse täpsustamine on väga oluline, sest siiani on olnud arusaamatu, kas ruumide ülalpidamise kohustus on teenuse osutaja asukohajärgsel omavalitsusel või inimese registrijärgse elukoha omavalitsusel.</p>	<p>Arvestatud osaliselt. ÕE-teenuse eelse teenuse (eelnõus päeva- ja nädalahoiuteenus) loomiseks määruse asemel seaduse tasandil on mitmeid põhjuseid, mis on eelnõu seletuskirjas ka kirjeldatud. Teenuse toomisega seadusesse täpsustame ka teenusele õigustatud isikuid ja teenuse nõudeid.</p> <p>Arvestatud.</p>
Eesti Töötukassa	<p>2) VTK punktis 9.2.1. (lk 29) on kirjeldatud kohandatud TTT mudelid, kus mõlema mudeli puhul on teenusele õigustatud nii puuduva kui osalise töövõimega inimesed vastavalt hinnatud vajadusele. Kuna osalise töövõimega inimesed on üldjuhul aktiivsed töötajad ja töötukassas töötuna registreeritud, siis on nad ka tööturuteenuste kliendid. VTKst ei selgu, kuidas toimub osalise töövõimega inimeste puhul vajaduse hindamine, millal kasutab inimene tööturumeetmeid ja millal on TTT klient ning kuidas on välditud vajaduse hindamise ja teenuste osutamise dubleerimist tööturu- ja hoolekande süsteemi vahel.</p>	<p>Arvestatud osaliselt. TT teenuse vajadust hinnatakse SKA poolt ja lähtutakse sellest, kas inimene tööle asumiseks vajab lühiajalist või pikaajalist tuge. TT teenuse sihtrühmaks on inimesed, kes vajavad pikaajalist tuge.</p>

Märkuse esitaja	Märkuse sisu	Kommentaar märkusele
	<p>3) VTK punktis 11.2.1.2.3 on öeldud, et töötukassa kui peamine koostööpartner tööhõive valdkonnas on muudatustest kas kaudselt või otseselt mõjutatud. Samas ei ole toodud, milles kaudne või otsene mõjutamine seisneb. Neid mõjusid tuleb täpsemalt hinnata ning analüüsida, kas mõju on siis otsene või kaudne ja milline täpsemalt. Mõjude analüüsimisse tuleb kaasata töötukassa.</p> <p>4) VTK punktis 11.2.1.3 on öeldud, et võrreldes praeguse olukorraga, kus teenuse osutamine toimub nii SKA kui töötukassa kaudu, jäävad mudelis töökeskused vaid SKA hallata, mis tähendab, et süsteem ja ülesannete jaotus on selgemad. Jääb selgusetuks, kas ja mida see tähendab töötukassa jaoks.</p>	<p>Töötukassaga toimunud arutelud, kus antud ülevaade võimalikust inimeste arvust, kes PKT projekti lõppedes võivad suunduda TKsse et tuvastada õigustatus töötuskindlustushüvitisele ja tutvuda tööturu teenustega, mis on olemas vähenenud töövõimega inimestele.</p> <p>SKA suunab teenusele inimesed, kes vajavad töötamiseks kaitstud tingimusi.</p>
Rahandusministeerium	<p>2. VTK lk 56 kirjeldab dilemmat, kes katab igapäevaelu toetamise teenuse ITT kulud: kas teenuse saaja elukoha KOV või teenuse osutaja asukoha KOV. Soovitame korraldusmodelite üle otsustamisel lahutada teenuse üle otsustaja ja rahastaja ning teenuse osutaja, siis ei teki sellist dilemmat. Alati vastutab rahastamise see, kes teenuse saatmise otsustab. Täiesti võimalik on korralduslik mudel, et KOV vastutab kõikide erivajadustega inimestele abi andmise eest (hindab abivajaduse ja leiab teenuse osutaja), aga näiteks äärmusliku hooldusvajaduse korral osutavad teenust kasvõi riigi asutused või riigi äriühing. Abivajaduse hindamisel on võimalik mudel, kus KOV saab kompetentset abi spetsiifilistes küsimustes erialaspetsialistidelt (nt tervishoid). Seega KOVile ülesande mitteandmisel ei tohiks olla põhjendus, et KOVi töötaja kompetents ei võimalda mingit abivajaduse aspekti hinnata. KOV keskse juhtumikorraldajana peab oskama ära tunda, missuguseid aspekte on vaja hinnata.</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>Alates 2018. aastast on Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest katsetatud psüühikahäirega inimeste toetamiseks isikukeskset ja komponendipõhist teenusmodelit. Mudel näeb ette, et inimese abi- ja toetusvajaduse taseme hindab KOV spetsialist, kes suunab seejärel inimese sobiva baastoetuse osutaja juurde, kelleks võib olla näiteks praegu erihoolekande- või sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuseid osutav asutus. KOV spetsialistidele on enne mudeli rakendamist planeeritud spetsiifilised koolitused. Rahastamine on rakendamise esimese faasis planeeritud toimuma läbi</p>

Märkuse esitaja	Märkuse sisu	Kommentaar märkusele
		toetusfondi, seejärel läbi KOV eelarve.
SA Liikva Päikesekodu	<ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="495 523 1552 802">1. VTK kohaselt kavandatakse muuta ühe toetava teenuse (TTT) puhul teenuse sisu enne seda, kui toetavad teenused komponentidena KOV-ile koordineerida antakse. Eesmärgiks on märgitud tagada psüühikahäirega inimestele stabiilne ja paindlik töökeskkond, kus teenuse raames on võimalik teha töiseid ja arendavaid tegevusi, millel on omakorda positiivne mõju nii perekonnaliikmete igapäevasele koormusele kui ka psüühikahäirega inimese tervisele tervikuna. <u>Seevastu on täielikult puudu 100% puuduva töövõimega inimestele "töölaadsete tegevuste" teenus, mis nõuab nii juhendamist kui tööjõu rahastamist. Palume vastav teenus VTK's samuti ette näha.</u> <li data-bbox="495 1169 1552 1345">2. VTK näeb ette luua uus, äärmusliku toetusvajadusega inimeste ööpäevaringse teenuse eelne teenus ehk intervallteenus. VTK kohaselt intervallteenus vähendab lähedaste hoolduskoormust, toetab nende töötamist ja ühiskonnaelus osalemist ning pakub raske või sügava intellektihäirega inimestele nende toimetulekuks vajalike tegevuskomponentidega teenust, mis võimaldab jätkata elamist koduses keskkonnas. 	<p data-bbox="1574 523 2022 834">Ei ole arvestatud. TT teenuse sihtrühm on puuduva töövõimega psüühilise erivajadusega inimene, kes vajab enne tööle asumist ja töötamise ajal pidevalt toetust ja juhendamist. Teenuse eesmärk on valmistada inimest ette võimalusel iseseisvalt ilma toetuseta tööle asumiseks.</p> <p data-bbox="1574 882 2022 1121">Puuduva töövõimega inimestele, kes ei ole võimelised tööle asumiseks, sobib ÕE-teenus, mille puhul on teenuse osutaja kohustuseks muuhulgas kujundada isiku tööoskusi ja võimaldada isikule töö tegemise harjutamist.</p> <p data-bbox="1574 1169 2022 1378">Arvestatud osaliselt. ÕE-teenuse eelse teenuse (eelnõus päeva- ja nädalahoiuteenus) loomisel määruse asemel seaduse tasandil täpsustame seaduse eelnõu seletuskirjas teenusele õigustatud</p>

Märkuse esitaja	Märkuse sisu	Kommentaar märkusele
	<p>Vajalik on täpsustada, et milles on vastava teenuse erinevus võrreldes IET PNH-ga. Juhul kui on tegemist ööpäevaringse teenuse eelse teenusega, siis on ülioluline et oleks selge kes katab ruumidega seotud kulud nende tegelikes kuludes.</p> <p>3. VTK märgitakse, et SHS § 89 regulatsioon peab olema selge ja läbipaistev ning võimaldaks EHT osutajal kulusid planeerida ning pakute välja SHS § 89 uued võimalikud sõnastused, mis aga kahjuks ei muuda regulatsiooni kuidagi selgemaks, vaid piirab veelgi enam ruumidega seotud kulude kandmist ning annab kohalikule omavalitsusele piiramatu voli otsustada kulude kandmise ulatus ja seda sõltumata sellest, millised on tegelikud kulud.</p> <p>VTK kohaselt kavandatakse teenuse hinda lisada amortisatsiooni-/investeeringukomponent ehk vastavas osas on teenuse osutamisega seotud ruumidega seotud kulud vastavas osas riigi kanda ning vastava eesmärgi tähtjaks on märgitud 2024. Puudub vaidlus, et amortisatsioon on ruumidega seotud kulu, mille osas oleme varasemalt esitanud audiitorbüroo ekspertarvamuse ning vastavas osas ka sisuline vaidlus puudub. Seega on vajalik regulatsioon, mis kohaselt näeb ette üheselt ja selgelt ruumidega seotud kulude, sh amortisatsiooni-/investeeringukomponendi katmise. Vastasel juhul kehtestatakse läbi SHS § 89 regulatsioon, millega piiratakse täielikult ruumidega seotud kulude katmise amortisatsiooni-/investeeringukomponendi ulatuses, mis ilmselgelt on vastuolus aluspõhimõttega, mille kohaselt on isikul õigus riigi ja kohaliku omavalitsuse vahenditest erihoolekandeteenusele ning ilmselgelt ilma ruumidega seotud kuludeta ei ole võimalik ka teenust osutada.</p> <p>Juhul kui riik soovib jätta kohalikele omavalitsusele otsustada, millises ulatuses kulusid kantakse ja seda sõltumata tegelikest kuludest, siis tuleb vastavat regulatsiooni täiendada vastavalt, et üheselt ja arusaadavalt oleks ette nähtud, et kohalike omavalitsuste poolt katmata kulud hüvitab riik (näiteks kui kohalik omavalitsus otsustab, et kannab kulud x summas, kuid tegelikud kulud on mitmed korda kõrgemad üksnes näiteks elektri hinnast tulenevalt, siis peab olema tagatud ka vastavate kulude katmine).</p>	<p>isikuid ja teenuse nõudeid, samuti teenuse rahastamist.</p> <p>Kahjuks ei ole erihoolekandeteenuste maksumused jõudnud kulupõhisele tasemele, kuid loodava teenuse maksumus on üks kõrgemaid.</p> <p>Ei ole arvestatud.</p> <p>VTK-s toodud võimalikud sõnastused ei leidnud arvamuse andjate poolt üksmeelset heakskiitu.</p> <p>Eelnõu täpsustab, et ruumikulud IET teenuse puhul tasub inimese elukohajärgne omavalitsus.</p>

Märkuse esitaja	Märkuse sisu	Kommentaar märkusele
	<p>Lisaks on arusaamatu SHS § 89 välja pakutud sõnastus kululiikide osas, mida peaks kohalik omavalitsus kandma s.o. ruumide korrashoiu, kütte-, elektri-, üüri- ja remondikulud. Vastav sõnastus piirab täielikult ruumide omanikul endal teenuse osutamise, vaid suunab ruume üksnes üürima. Nagu korduvalt märgitud, siis ruumide amortisatsioon on sarnane kulu ruumide üürile ning kohalike omavalitsuste poolt kulude piiramine üksnes üürikuluga, on õigusvastane ja piirab ruumide omanikul teenust osutamast. Samuti ei saa kõiki ruumidega seotud kulude komponente ette näha ning ära piirata konkreetsete kululiikidega, näiteks on pakutud sõnastusest välja jäetud vee- ja kanalisatsioonikulu, mis ilmselgelt on samuti vajalik ruumides teenuse osutamiseks.</p> <p>Samuti jääb arusaamatuks, mida on mõeldud pakutud sõnastuses, et hüvitatakse teenuse osutamisega seotud ruumidega, mis ei ole isiku eluruumid, kulud. Teenuse osutamisega seotud ruumid on kõik vastava objekti ruumid, sh näiteks tehniline ruum jmt, kuna ilma vastava ruumita ei saa ka teenust osutada. Lisaks tuleb märkida, et teenust eluruumides ei osutata ning viide eluruumidele on sisutu ning tekitab üksnes võimalikke väärarusaamu.</p> <p>Seega SHS § 89 pakutud sõnastused ei ole vähimalgi määral kooskõlas selge ja läbipaistva õigusloome põhimõttega, vaid annavad kohalikele omavalitsustele piiramatut diskretsiooni otsustamiseks kulude katmisega seonduvas ning puudub igasugune regulatsioon kulude hüvitamiseks kui kohalik omavalitsus ei otsusta üldse kulude katmist või teeb seda piiratud ulatuses. Eeltoodust järeldub, et kavandatav muudatus mitte ei muuda olemasolevat regulatsiooni selgeks, vaid muudab olemasoleva regulatsiooni vastavalt, et ruumidega seotud kulude katmiseks igasugune kohustus nii riigil kui kohalikul omavalitsusel puudub.</p> <p>SHS § 72 lg-st 1 tuleneb üheselt, et igapäevaeltu toetamise teenuse rahastamine on riigi ja kohaliku omavalitsuse jagatud kohustus, mis tähendab, et ühe teenuse osutamisega seotud kulukomponendi s.o. ruumidega seotud kulu katmiseks tuleb ette näha regulatsioon, mille kohaselt vastav kulu saab täielikult riigi ja kohaliku omavalitsuse poolt kantud. Vastav põhimõte peab olema lähtekohaks SHS § 89 uue redaktsiooni väljatöötamisel, mida kahetsusväärset VTK ei kajasta.</p>	
Eesti Sotsiaalasutuste Juhtide Nõukoda	<p>§ 89. Igapäevaeltu toetamise teenuse osutamise ruumide kulude katmine</p> <p><i>Kohaliku omavalitsuse üksus on kohustatud tagama teenuseosutaja kasutuses või omandis olevate ruumidega seotud kulude katmise kohaliku omavalitsuse kehtestatud ulatuses;</i></p> <p>Täpsustamine- variante 2</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Eelnõu sätestab, et ruumikulud IET teenuse puhul tasub inimese elukohajärgne omavalitsus.</p>

Märkuse esitaja	Märkuse sisu	Kommentaar märkusele
	<p>Juba praegu kohustab seadus inimese elukohajärgsel KOV-I hoolitsema ja tagama piisavad hoolekandeteenused olenemata isiku viibiskohast.</p> <p>Mõlemad pakutud variandid jäävad ikka kaheti mõistetavaks.</p> <p>Pakume välja, et isiku elukohajärgne KOV on kohustatud tasuma IET ruumide olemasolu ja heakorra eest n.t. 85% IET teenuse hinnast. Kindel % välistab poliitilised tõmbetuuled KOV juhtimises ja lubab TO koostada eelarve, millega võib arvestada, mitte loota. Ühtlasi tagab kindel % hinnatõusudega kaasnevad kulud.</p> <p>Kaitstud töö keskused- <i>Töö päästab inimese!</i> Kaitstud töö on psüühilise erivajadusega inimesele teraapia, mis annab inimesele julgust, võimekust, staatust, oskusi ja struktureeritud päeva. Kõike seda, mis loob inimeseks olemise tunde. Väga vajalik teenus. Oluline suurendada kaitstud töö algatusi ja levimust.</p> <p>Ebaselgeks jääb kaitstud töö keskuse ruumide- ja vahendite rahastamine. Psüühilise erivajadusega inimesed ei teeni tasa tootmiskulusid nagu tavalises ettevõttes. Seega on oluline ruumide- ja vahendite rahastus selgelt välja kirjutada.</p> <p>Kaitstud töö juhendaja haridusnõuded- Kaitstud töö keskendub töö tegemisele, mitte kodukülastusele või vabaja tegevustele.</p> <p>Seega vajab kaitstud töö keskuse juhendaja tööga seotud erialast haridust (nt. Köögis peab töötama koka haridusega juhendaja, mitte lihtsalt tegevusjuhendaja, kes on läbinud töötamise toetamise täiendkoolituse).</p> <p>SHS muutmisel peab arvestama, mis on soovitud tulemus. Kaitstud töö keskuse eesmärk on toota/valmistada realiseeritavat toodet/kaupa – seega peab toote valmimist juhendama erialase haridusega (puit/tisler, toit/kokk jne) meister/juhendaja, kelle erialasele haridusnõudele lisandub töötamise toetamise täiendkoolitus (mitte tegevusjuhendaja koolitus - nagu täna).</p> <p>TTT ülesehitus- TTT teenus sobib psüühilise erivajadusega inimesele, kes on äsja tööturult lahkunud, kellel on olemas tööharjumus, oskus suhelda tööandja- ja kolleegidega, on säilinud töödistsipliin.</p> <p>Erivajadusega inimesed, kes on kaua tööturult eemal olnud või pole kunagi töötanud – vajavad pikka ettevalmistusaega. Ilmselgelt n.t. intellektihäirega inimene aastaga ei omanda avatud</p>	<p>Ei ole arvestatud. Riigi eelarveliste vahendite piiratuse tõttu ei ole võimalik disainitud TT teenusel hetkel rahastada kulumudelipõhiseid hindasid, kus disainitud TT teenusele puhul on sisse arvestatud ruumikulu komponent + lisaks lisapersonali kaasamise võimalus teenuse osutaja poolt.</p> <p>Ei ole arvestatud. TT teenuse puhul on tegemist erihoolekandeteenusega, mille sihtgrupp on psüühilise erivajadusega inimesed, kelle juhendamiseks on vajalik omandada tegevusjuhendaja oskused. Vt ka eelmine vastus.</p> <p>Ei ole arvestatud. PKT teenuse piloteerimise tulemused näitavad, et suur hulk inimesi on võimelised 4</p>

Märkuse esitaja	Märkuse sisu	Kommentaar märkusele
	<p>tööturu nõudeid.</p> <p>Seega tänane nõue, aastaga lepingulisele tööle on ebarealistlik nõue.</p>	<p>kuuga omandama esmased vajalikud oskused töö tegemiseks.</p> <p>TT teenus on inimestele, kes tahavad ja suudavad tööd teha. Pikemaajaliselt tööharjumuse kujundamiseks ja esmasteks tööoskuste õppimiseks aega vajavad inimesed saavad seda teha IET teenusel.</p>
Eesti Linnade ja Valdade Liit	<p>Eesti Linnade ja Valdade Liit kooskõlastab sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise kavatsuse (VTK) märkuste ja ettepanekutega arvestamisel, välja arvatud sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) § 89 muutmist puudutav osa, mida ei pea võimalikuks kooskõlastada.</p> <p>I VTK lk 37 pakutakse välja kaks uut võimalikku SHS § 89 sõnastust. Eesti Linnade ja Valdade Liit ei kooskõlasta seda VTK osa.</p> <p>Oleme arvamusel, et kumbki pakutud variantidest ei lahenda igapäevaeltu toetamise teenusega (ITT) seotud probleeme vaid tekitab uusi juurde. Sätte täpsustamise vajadust põhjendatakse sellega, et ei ole selge, kas ruumidega seotud kulud peab kandma teenuseosutaja asukohajärgne või kliendi asukohajärgne KOV. Samas VTK-s märgitakse, et tegelikult ei ole probleeme selles, milline omavalitsus kulude katmises osaleb: „Senise praktika kohaselt on kulude katjaks olnud inimese elukohajärgne KOV.“(lk 56). Kehtiva SHS § 89 järgi peab kohaliku omavalitsuse üksus tagama teenuseosutaja kasutuses või omandis olevate ruumidega seotud kulude katmise, kuid seda üksnes kohaliku omavalitsuse kehtestatud ulatuses, seega annab seadus omavalitsusele õiguse otsustada, millises ulatuses kulud kaetakse ja see ei pea olema 100% teenuseosutaja nõutavast. Seadus ei täpsusta, milliseid kulusid täpsemalt silmas peetakse. Leiame, et SHS § 89 pakutavate muudatustega võetakse kohalikult omavalitsuselt õigus otsustada, millises ulatuses osaletakse riigi rahastatava teenuse osutamisel.</p> <p>Probleem on ka see, et menetletava VTK kohaselt kavandatakse SHS § 89 sõnastust muuta juba 2023 aastal, aga ITT muutmise st intervallhoolduse rakendamine on plaanis 2023/2024</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Eelnõu sätestab, et ruumikulud IET teenuse puhul tasub inimese elukohajärgne omavalitsus.</p>

Märkuse esitaja	Märkuse sisu	Kommentaar märkusele
	<p>aastal, mis tekitab ebakindlust nii omavalitsustele kui ka teenuse osutajatele. Rõhutame, et kui KOVile pannakse kohustus või sh täpsustatakse kohustust (uueena sätestatakse seaduses, millised kulud KOV konkreetselt peab hüvitama), siis peavad muudatusega kaasnevate kulude katteks olema tagatud ka rahalised vahendid riigi poolt, et kohustust täita. Paljasõnaline on lk 57 toodu, et § 89 sõnastuse täpsustamisega KOV-ile kulud ei kaasne. VTK-st ei selgu, millisel kujul ja viisil sisuliselt uued sõnastused SHS § 89 rakendamisel seni tekkinud probleeme lahendavad. Sealjuures on sõnastusettepanekutele lisamata seaduse muudatusest tulenevad mõjuhinnaangud nii teenuse osutajale, teenuse saajale kui ka kohalikele omavalitsustele.</p> <p>Kordame, et tegelikult pakutud variandid ei lahenda hetkel olevaid probleeme SHS § 89 rakendamisel ja tõlgendamisel. Täpsustada tuleks teenuse osutamiseks vajalike ruumide miinimumnõuded (kui teenust ei osutata inimese enda isiklikus eluruumis). Toome siinkohal välja näitena asjaolu, et on oluline vahe, kas teenuse saajale teenuse osutamiseks kasutatav ruumide pind on 10 m² või 100 m². Praktikast võib teenuse osutajate poolt tagatav ruumide suurus olla väga erinev, asetades sellega teenuse saajad ebavõrdesse olukorda. Ei saa olla piiratud ruumide suurust ning universaalset kohustust KOV-il kohustuslikus korras kõik ruumidega seotud kulud katta. Antud juhul on tegemist osalusega – elukohajärgse KOV osalusega ja sellel peaks olema üheselt selge regulatsioon.</p> <p>Vajalik on kaaluda sisulisi lahendusi ruumide ja nende kulude määratlemisel. Ühe võimalusena võiks kaaluda toimetulekutoetusele sarnase lahenduse loomist ka ITT teenuse osutamise seotud ruumide kulude hüvitamiseks. Kuid siingi on vaja kehtestada miinimumnõuded, mille alusel koheldakse teenuseosutajaid võrdelt üle Eesti, kuna teenuse saajad on paigutatud teenusele samuti üle Eesti. Selgesõnaliselt on vaja täpsustada ja reguleerida, mida mõistetakse terminite kontekstis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „teenuseosutaja kasutuses või omandis olevate teenuse osutamise ruumidega“ millistele tingimustele need ruumid peavad vastama; millised abiruumid käesoleva määratluse alla kuuluvad ja mis mahus; kas ja mis ulatuses väliterrituumium käesoleva määratluse alla kuulub jne. - „isiku eluruumid“ – millele peab vastama isiku eluruum, sh selle minimaalne suurus; kuidas käsitleda olukordasid isiku eluruumi termini käsitluses kui teenuse saaja 	

Märkuse esitaja	Märkuse sisu	Kommentaar märkusele
	<p>kasutab ruume nädala- ja päevahoiu teenuse kontekstis 2 päeval kuus või 23 ööpäeva kuus jne.</p> <p>Lisaks, kuna teenuseosutajad seni ei arvesta eluruume ja teenuse osutamiseks kasutatavaid ruume eraldi, tuleb kehtestada piirmäärad, millises ulatuses korrashoid, üür, elekter, küte, remont hüvitatakse. Vältida tuleb teenuseosutajate poolt eluruumi remondiga seotud kulude esitamist KOV-ile. Käesoleval ajal peab iga KOV ise otsustama, kuidas ta proportsionaalselt arvutab üldpinnast teenuse osutamiseks kasutatavat pinda, sh mitte arvestades eluruumi pinda. Segane on olukord tehniliste ruumidega, mis ei ole otseselt seotud teenuse osutamisega, kuid toetavad seda – nt ventilatsiooni kamber.</p> <p>Üheks viimaste aastate probleemiks SHS § 89 rakendamisel ja kulude hindamisel on olnud ruumide rajamise või nende amortisatsiooni kulude määratlemine. Kas need kuuluvad ja mis ulatuses, antud regulatsiooni alla? Tegu on väga põhimõttelise küsimusega, sh ka kaasnevate kulude kontekstis. Hetkel pakutud sõnastusest ei nähtu, et antud probleemküsimusele oleks vastatud.</p> <p>Toome välja ka asjaolu, et kehtiv seadus ei näe võimalust nõuda teenust saavalt inimeselt kulude katmisel osalemist ka siis, kui ta oleks võimeline ise täielikult või osaliselt teenuse eest tasuma. Teeme ettepaneku selles osas SHS § 73 lõiget 1 täiendada. Lisaks juhime tähelepanu ettepaneku nr 1 teisele lausele: „Ulatus kehtestatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lg 2 alusel.“ . Leiame, et viidatud säte ei anna alust kulude ulatuse kehtestamiseks. VTK-s märgitakse, et sobiva sõnastuse leidmiseks käivad läbirääkimised ELVL-iga. Juhime tähelepanu sellele, et eelkooskõlastuse käigus KOV-id ei kooskõlastanud kumbagi esitatud sõnastuse varianti.12</p> <p>10. Väga tervitatav on, et luuakse intervallteenus (lk-d 10, 35), mis võimaldab teenusesaajatel, kellele ei piisa tavapärasest igapäevaelu toetamisest, saada tuge suuremas mahus. Soovime siiski teada, kas teenuse osutamise vältimatuks eelduseks on ööbimiskoha olemasolu. Omavalituste praktika näitab, et on teenuseosutajaid, kelle kliendid vajavad tuge just päevasel ajal ning sellisel juhul ei ole ööbimiskoha tagamise/loomise tingimus teenuse osutamiseks mõistlik, arvestades ressursi kulukust.</p>	<p>Ei ole arvestatud.</p> <p>Kuna tegu on äärmusliku abi- ja toetusvajadusega inimestega, on päeva- ja nädalahoiuteenuse osutaja kohustatud tagama voodikohad vastavalt samal ajal teenust saavate</p>

Märkuse esitaja	Märkuse sisu	Kommentaar märkusele
	<p>12. Täiendavalt valmistab omavalitsustele muret intervallteenuse miinimumnõue 10 päeva kuus. Ebaselge on, mis saab nendest teenusekasutajatest, kes ei kasuta teenust 10 päeva kuus, kuid igapäevaelu toetamise teenus (ITT) 4 tundi kuus ilma ööbimise võimaluseta, on neile ebasobiv. VTK sätestab, et sellisel juhul saab isiku abivajaduse katta teiste sotsiaalabi meetmetega, täpsustamata millistega. Leiame, et siin peitub oht, et inimene on valel teenusel või siis ilma otsese vajaduseta kasutab kõik 10 päeva. Samuti jäävad hetkel intervallteenuse sihtgrupist välja suure hoolduse ja järelevalve vajadusega inimesed, kelle ainukeseks võimaluseks saab olema ööpäevaringne erihoolekandeteenus või siis tasuline intervallhoid. Arvame, et intervallteenuse sihtrühm võiks olla lisaks diagnoosile ka hindamise põhine. Nii ei jääks teenusest ilma inimesed, kes oma hoolduskoormuse ja abivajaduse tõttu vajaksid intervallteenust, kuid kelle diagnoos nõ ei kvalifitseeru.</p> <p>13. VTK lk 11 loetletakse EHT toetavad teenused. Segadust tekitab ITT kirjeldus, mille kohaselt osutatakse käesoleval ajal teenust autismispektri häirega raske või sügava puudega inimesele ning päeva- ja nädalahoiuteenusena (suures mahus hooldust ja/või järelevalvet ja kõrvalabi vajava raske, sügava, muu täpsustatud või täpsustamata intellektihäirega inimesele). Kuid</p>	<p>isikute arvule. Kui inimese lähedased on teenusele saabudes veendunud, et inimene ei jää lähitulevikus teenusele ööseks, võib olukord paari kuuga muutuda ja seetõttu peab iga teenuse saaja tarbeks olema voodikoht olemas.</p> <p>Arvestatud osaliselt. Seadusesse lisatava teenuse puhul on õigustatuse eelduseks teenuse vajadus vähemalt kümnel ööpäeval kuus minimaalselt kuus tundi ööpäevas. Väiksema toetusvajadusega inimesed ei peaks niivõrd spetsiifiliselt suure hooldus või järelevalve vajadusega inimestele loodud teenust kasutama. Inimesed, kes vajavad teenust vähem kui kümnel päeval kuus minimaalselt kuus tundi päevas, saavad vajaliku toe KOV üksuse teenuseid kasutades (koduteenus, tugiisikuteenus, täisealise isiku hooldus, isikliku abistaja teenus, päevahoid, intervallhoid jt) või kasutades riigiteenustest igapäevaelu toetamise teenust.</p> <p>Arvestatud. SHS muudatuste eesmärk on saavutada suurem õigusselgus</p>

Märkuse esitaja	Märkuse sisu	Kommentaar märkusele
	<p>kehtiv SHS § 88 sätestab, et õigus saada ITT on täisealisel isikul, välja arvatud käesoleva seaduse § 72 lõikes 2 nimetatud isikul, kes vastab järgmistele tingimustele: 1) isikul on raske, sügava või püsiva kuluga psüühikahäire; 2) isikule ei osutata samal ajal kogukonnas elamise teenust ega ööpäevaringset erihooldusteenust.</p> <p>33. Teeme ettepaneku tuua joonealuse viitena välja kehtiv seadus (lk 54), mille alusel on ITT alaliigina võimalik päeva- ja nädalahoiuteenust saada neil inimestel, kellel on raske, sügav, muu täpsustatud või täpsustamata intellektihäire ning kes vajavad suures mahus hooldust, järelevalvet ja kõrvalabi, samuti neil inimestel, kellel on mõõdukas intellektipuue ja kes vajavad suures mahus järelevalvet ja kõrvalabi. Samas osundame, et lk 35 on kirjas: „01.01.2018 loodi ITT alaliigina määruse tasemel päeva- ja nädalahoiuteenus: suures mahus hooldust, järelevalvet ja kõrvalabi vajava raske, sügava, muu täpsustatud või täpsustamata intellektihäirega täisealise isiku ITT.“</p>	<p>teenuse osutamisel äärmusliku toetusvajadusega inimestele, kes elavad kodus ja käivad teenuseosutaja juures teenust saamas vastavalt enda või lähedaste vajadustele.</p> <p>Arvestatud. Vt eelmine vastus.</p>